

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny

Lukáš Krhoun

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lukáš Krhoun

Provoz a ekonomika

Název práce

Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny

Název anglicky

Kindergardens availability for young families

Cíle práce

Zjistit, jak místní samosprávy řeší palčivý problém nedostatku mateřských škol. Ve vybrané mateřské škole zjistit, zda si plní své veřejné poslání a zda má pro ten účel dostatek prostředků.

Metodika

Výzkum ve vybrané instituci s cílem zjistit, zda si plní své veřejné poslání a zda má pro ten účel dostatek prostředků. Hypotéza (veřejné poslání je nebo není plněno) bude ověřována daty, získanými studiem dokumentů, účetních výkazů, výročních zpráv, zveřejňovaných údajů, rozhovory s personálem a klienty a pozorováním v terénu. Data budou analyzována metodou analýzy institucí Malinowského, kdy se na základě zhodnocení funkce (množiny aktivit pro děti v mateřských školách) provádí kvalifikovaný odhad, že veřejné poslání je plněno. Současně se zjišťuje, zda organizace má pro ten účel dostatek prostředků (prostory, zařízení, finance, personál, pravidla). V případě zjištěných nedostatků budou navržena opatření k nápravě a možnosti financování z dotačních zdrojů, pokud na ně má instituce ze zákona právo.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

zdravý životní styl, školské instituce, pohybová výchova

Doporučené zdroje informací

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. Kvalita, strategie a efektivita řízení v MŠ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-221-8.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Dítě a mateřská škola. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.

MALINOWSKI, Bronislaw. Vědecká teorie kultury. Vyd. 1, Brno: Krajské kulturní středisko, 1968

MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2006. ISBN 80-86429-58-X.

SKORUNKOVÁ, Radka. Základy vývoje psychologie. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-253-9.

VALENTA, Jiří. Právní rámec řízení škol a školských zařízení: základy práva pro školský management. Karviná: Paris, 2010. ISBN 978-80-87173-16-9.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 10. 2016

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za odborné vedení, ochotu a vstřícný přístup během vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Lence Žákové za vstřícný postoj a za poskytnutí důležitých informací. Poděkování patří i mé rodině, která mě podporuje v průběhu celého studia.

Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou dostupnosti mateřských škol pro mladé rodiny. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy související s tímto tématem. Těmito pojmy se rozumí například předškolní vzdělávání, předškolní věk, instituce či rodina. Zároveň jsou zde vysvětleny legislativní a ekonomické aspekty. V části vlastní práce je nastíněna problematika, jakým způsobem místní samospráva řeší problém nedostatku mateřských škol. V mateřských školách ve městě Domažlice je proveden předběžný dotazníkový průzkum a ve vybrané mateřské škole je na základě analýzy institucí podle Bronislawa Malinowského proveden kvalifikovaný odhad, zda si tato instituce plní své veřejné poslání a zda má pro ten účel dostatek prostředků.

Klíčová slova: zdravý životní styl, školské instituce, pohybová výchova

Kindergartens availability for young families

Abstract

The bachelor thesis is focused on the availability of kindergartens for young families. The first, theoretical part is focused on literary research, explanation of basic terms (e. g. pre-school education, pre-school age, institution or family) and explanation of the legislative and economics aspects of this topic. The second part (author's own research) contains an analysis of how is the self-government dealing with the low numbers of the kindergartens. A questionnaire survey was realized at the selected kindergartens located in Domažlice city for the purpose of the work. Moreover, it was assessed (utilizing methods of Bronislaw Malinowski) whether these institutions fulfilled their public mission and whether they had sufficient available funds available on the basis of the answers received.

Keywords: healthy lifestyle, school institutions, movement upbringing

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika práce.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Současná mateřská škola.....	13
3.1.1 Mateřská škola jako instituce.....	13
3.1.2 Přijímací řízení do mateřské školy.....	14
3.1.3 Nedostatečná kapacita mateřských škol	15
3.1.4 Předškolní vzdělávání	15
3.1.5 Předškolní věk.....	16
3.2 Typy mateřských škol	17
3.2.1 Veřejné mateřské školy.....	17
3.2.2 Soukromé mateřské školy rejstříkové.....	17
3.2.3 Soukromá zařízení	18
3.3 Rodina	18
3.4 Samospráva	19
3.5 Osobnost a identita dítěte	20
3.5.1 Vývoj myšlení.....	20
3.5.2 Vývoj řeči	21
3.5.3 Hrubá motorika	22
3.5.4 Jemná motorika.....	22
3.6 Ekonomické aspekty	23
3.6.1 Příjem.....	23
3.6.2 Financování státních mateřských škol	23
3.6.3 Financování soukromých mateřských škol.....	24
3.7 Legislativní aspekty	24
3.7.1 Funkce mateřské školy.....	24
3.7.2 Struktura mateřské školy	25
3.7.3 Legislativa soukromých mateřských škol.....	26
4 Vlastní práce	28
4.1 Cíl práce	28
4.2 Metodika práce.....	28
4.3 Mateřské školy v Domažlicích.....	29
4.3.1 Mateřská škola Benešova.....	29
4.3.2 Mateřská škola Poděbradova	29
4.3.3 Mateřská škola Palackého.....	30

4.3.4	Mateřská škola Zahradní.....	30
4.3.5	Mateřská škola Michlova.....	30
4.4	Zpracování výsledků předběžného dotazníkového průzkumu.....	31
4.5	Vyhodnocení předběžného dotazníkového průzkumu.....	32
4.5.1	Věk dětí při nástupu do MŠ.....	32
4.5.2	Přijetí dětí do mateřské školy.....	33
4.5.3	Vzdálenost bydliště od MŠ a způsob dopravy.....	33
4.5.4	Komplikovanost umístění dětí do MŠ.....	34
4.5.5	Pravidelná docházka dětí do MŠ.....	34
4.5.6	Důležitost provozní doby MŠ.....	34
4.5.7	Spokojenost rodičů s MŠ, kterou jejich dítě navštěvuje.....	35
4.6	MŠ Benešova.....	35
4.6.1	Obecná charakteristika MŠ Benešova.....	36
4.6.2	Aktivity.....	36
4.6.3	Prostory.....	37
4.6.4	Vybavení.....	37
4.6.5	Personál.....	38
4.6.6	Pravidla.....	38
4.6.7	Finance.....	39
4.6.8	Dotace MŠMT.....	40
5	Výsledky a diskuze.....	42
6	Celkový souhrn.....	44
7	Závěr.....	44
8	Seznam použitých zdrojů.....	45
8.1	Tištěná dokumentace.....	45
8.2	Internetové zdroje.....	46
9	Přílohy.....	48

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet dětí a otevírací doba vybraných MŠ v Domažlicích	30
Tabulka 2 - Rozpis schváleného rozpočtu města Domažlice na rok 2017	40
Tabulka 3 - dotace MŠMT	41

Seznam příloh

Příloha 1 - věk dětí při nástupu do MŠ	48
Příloha 2 - Aktuální věk dětí v MŠ	48
Příloha 3 - Vzor dotazníku	49
Příloha 4 - Budova mateřské školy Benešova	51
Příloha 5 - Sauna	51
Příloha 6 - Třída Berušek	52
Příloha 7 - Třída Sluníček	52
Příloha 8 - Zahrada	53
Příloha 9 - Dotace MŠMT	53

1 Úvod

Mateřské školy jsou v dnešní době velmi aktuálním tématem. Nejedná se pouze o nové způsoby výuky, které se začaly v České republice objevovat od roku 1990, ale především o populační explozi, kvůli které jsou kapacity mateřských škol v některých regionech nedostatečné. V dnešní době se rodiče potýkají více než kdy předtím s problémem, týkající se spojení zaměstnání s péčí o své potomky. Jelikož docházka je povinná pouze rok před nastoupením na základní školu, alternativním způsobem výchovy dětí může být pomoc prarodičů, či najmutí chůvy. Ve většině případů je však volena docházka do mateřských škol, které mohou být veřejné nebo soukromé. Tyto zařízení jsou určeny pro děti od tří do šesti let. Je zde rozvíjena osobnost dětí a zároveň dochází k budování pozice ve společnosti, kdy se děti učí vhodně komunikovat a hrát si s ostatními. Mateřská škola zároveň napomáhá zvládat situace bez přítomnosti rodičů, čímž se děti osamostatňují. O výchovu se stará kvalifikovaný pedagogický personál.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Zjistit, jakým způsobem řeší samospráva města Domažlice nedostatečné kapacity mateřských škol. V mateřské škole Benešova zjistit, zda je veřejné poslání plněno a zda má pro ten účel dostatek prostředků.

2.2 Metodika práce

V první části vlastní práci je zpracován předběžný dotazníkový průzkum, určený rodičům, jejichž děti navštěvují jednu z mateřských škol ve městě Domažlice. Následně byl proveden výzkum v mateřské škole Benešova za účelem zjištění, zda je veřejné poslání plněno či nikoli a zda má pro tento účel dostatek prostředků. Hypotéza bude ověřována daty na základě získaných studií dokumentů, účetních výkazů, zveřejňovaných údajů, rozhovoru s personálem a terénním výzkumem. Použita bude analýza institucí podle Bronislawa Malinowského. Na základě zhodnocení funkce se provede kvalifikovaný odhad, že veřejné poslání je plněno. Současně dalším cílem je zjistit, zda organizace pro ten účel má dostatek prostředků.

3 Teoretická východiska

3.1 Současná mateřská škola

Školským zákonem se stává předškolní vzdělávání legislativní součástí systému vzdělávání v České republice, jenž představuje počáteční stupeň veřejného vzdělávání řízeného a organizovaného požadavky a pokyny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zmiňované vzdělávání se uskutečňuje zásadně v instituci – mateřská škola. (7)

Předškolní vzdělávání je především přizpůsobené vývojovým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí dané věkové skupiny. Podmínky, jež jsou použity pro vzdělání dětí, by měly být obsahově bohaté a zajímavé s dostatečnou možností nechat děti projevat a zaměstnávat přirozeným způsobem. (7)

Ve spojitosti se společensko-politickými změnami po roce 1990 měnily mateřské školy orientaci ve směru od kolektivně určených cílů zaměřených na dosažený věk a školní metody práce v jednotné mateřské škole (stav mezi roky 1948-1990) k dítěti a jeho vlastním potřebám, jimiž jsou potřeby citové, socializační a vzdělávací. Svou práci otevřely rodinám a uvolnily prostor pro vstup alternativních možností do našeho výchovně vzdělávacího působení. (7)

V uplynulých čtyřiaadvaceti letech se zaměřily přístupy k dětem na rozvoj každé osobnosti a současně na zdokonalování vztahů v dětském kolektivu. Mateřská škola je de facto jediné místo, kde tímto způsobem lze soustředěně pracovat. Směr, který určuje vývoj mateřských škol, dává důvěru v dítěti a jeho vlastním předpokladům. (7)

Změny, k nimž docházelo od devadesátých let, měly kladný ohlas u učitelek mateřských škol. Ovšem i dnes se najdou takové mateřské školy, jenž se snaží udržet minulé praktiky. Zájem učitelek je však v dostatečně velké míře se vzdělávat a stále více se snaží o vzdělání nejen v individuálních kurzech. (7)

3.1.1 Mateřská škola jako instituce

Pojem instituce lze definovat mnoha způsoby. Jednou z mnoha definic je instituce popsána jako souhrn vzorců jednání a vztahů, které jsou ve společnosti dále předávány. Významů však může být mnohem víc. Můžeme ji vnímat jako určitou skupinu, která je neustálou součástí společností, je uznávána a naplňuje určité neosobní poslání. Také lze instituci chápat jakožto souhrn morálních tradic, hodnot a případnou kombinací s rolemi sociálními. (6)

Instituce je definována například také jako jednotka lidské organizace, ve které se bytosti sdružují na základě tradičních hodnot, zaujímají určité vzájemné vztahy, a kde se uspokojují určité potřeby neboli se naplňuje funkce instituce. (10)

Slovo instituce je často nesprávně považováno synonymem pro organizaci. Na konkrétním případu si vysvětlíme ve stručnosti rozdíl a závislý vztah mezi institucí a organizací. Instituce je chápána například jako školství neboli předškolní vzdělávání, kdežto mateřská škola je brána jako konkrétní způsob uskutečnění dané instituce a jedná se tedy o organizaci. Obdobně tomu tak je u instituce zvané rodičovství, kde oproti tomu je rodina konkrétním zástupcem organizace. (6)

3.1.2 Příjímání řízení do mateřské školy

V případě přijímacího řízení do mateřské školy je nutné, aby se daná rodina, která chce své dítě umístit do konkrétní mateřské školy, dostavila k přijímacímu řízení ve stanovený termín pro danou mateřskou školu. Informace lze získat na nástěnkách konkrétních mateřských škol, či popřípadě na internetových stránkách, pokud jsou zřizovány. Termíny zápisu bývají vypisovány nejčastěji v období od března do června. (24)

K zápisům jsou zařazovány děti, které k datu 31. 8. daného roku jsou starší než tři roky. Za předpokladu volné kapacity lze děti přijímat také během školního roku. To je ovšem dnes téměř výjimečné, jelikož je poptávka dlouhodobě převyšována nabídkou volných míst. Mnoho rodičů si situace sami komplikují podáním více přihlášek. Z webových diskuzí vyplývá, že rodiče se průměru pokusí o 2 až 3 přihlášky v domnění, že získají při umístění dítěte do mateřské školy výhodu. Nutností je však na valné většině přihlášek uvedení preferované instituce. (24)

Vzhledem k nadměrnému počtu zájemců je žádost o nepreferované instituce rovnou zamítnuta. Ředitelé mívají často společná setkání ohledně zápisů, na nichž si mezi sebou jednotlivé uchazeče porovnávají. Z toho pak vyplývá, kam a jestli vůbec dítě přijmou. Doba na vyrozumění, zda uchazeče přijmou je 30 dní. (24)

Přijímání dětí je řízeno platnou legislativou a směrnicí ředitelky školy, která určuje kritéria pro přijímání dětí. Přijímány jsou především děti, které jsou duševně, smyslově a tělesně zdravé, od věku tří let. Termín zápisů se veřejnost dozvídá především prostřednictvím webu či plakátů. Ředitelka školky rozhoduje o přijetí dítěte podle § 34 zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon) dle kapacity dané mateřské školy a o svém vlastním rozhodnutí písemně informuje zákonné zástupce. Bližší informace jsou upřesněny ve školním řádu mateřské školy. (2)

K předškolnímu vzdělávání jsou podle novely zákony 561/2004 Sb., upřednostňovány děti, které mají poslední rok před začátkem povinné školní docházky, tj. děti, které dosáhnou pěti let do konce srpna stávajícího roku. Předškolní vzdělání je pro toto dítě povinné. (23)

3.1.3 Nedostatečná kapacita mateřských škol

Počátky tohoto problému tradují od první poloviny 90. let, kdy se mateřské školy a jesle začaly zavírat kvůli malé porodnosti, a tudíž i nízké poptávce po těchto předškolních zařízeních. Prostory těchto institucí se začaly prodávat či pronajímat za jinými účely. V poslední době však porodnost rapidně stoupla, čímž přibýlo dětí předškolního věku, ale místa pro ně v těchto institucích nejsou. Nejhorší situace nastává ve Středočeském kraji, především v oblasti okolo hlavního města Prahy. Jedná se hlavně o místa, na kterých v posledních desetiletích probíhá výstavba nových domů. Tyto lokality jsou taktéž známé jako satelitní městečka. (22)

V některých oblastech je rozšířen jev, který se nazývá „baby boom“, což znamená nenadálý rapidní vzrůst porodnosti, kvůli kterému už dnes je v mateřské škole zájem o každé místo. Za příčinu jsou často považovány tzv. Husákovy děti. Tímto pojmem se označují velice silné ročníky, narozené během 70. let 20. století. (21)

Statistiky, které ukazují počet nedostatek míst, neúprosně každým rokem stoupají. Ve školním roce 2010-2011 nebylo v České republice přijato kolem 40 000 dětí. O 2 roky později tomu bylo dokonce 60 000 dětí. Určití starostové se však nechali inspirovat zeměmi ze západu a snaží se problém vyřešit pomocí mobilních mateřských škol. *„Jedná se o modulové stavby, které jsou postaveny tak, aby odpovídaly všem stavebním, bezpečnostním a hygienickým předpisům, a přitom si zachovaly vysokou estetickou úroveň. Na rozdíl od zděných budov je možné je kdykoliv představovat a měnit jejich dispozici,“* definoval Karel Svoboda, jenž je jednatelem společnosti TOI TOI. Díky novým technologiím mobilní mateřské školy lze umístit téměř kdekoliv, kde se nacházejí inženýrské sítě. Výstavba takovéto budovy trvá přibližně dva měsíce. Tato zařízení mohou být řešením jednotlivým obcím, které procházejí „baby boom“ obdobím. Jakmile toto období pomine, zařízení se odveze, popřípadě přemístí na takové místo, kde bude nedostatek míst. (21)

3.1.4 Předškolní vzdělávání

Definici předškolního vzdělávání by mohla definována, jako jednou z částí vzdělávacího systému, přičemž samotné vzdělávání nezahrnuje pouze vzdělání, nýbrž také výchovu, a určeno je především pro děti od tří let do doby, než nastoupí do základního vzdělávacího cyklu. Zároveň má zajistit přiměřený rozvoj dětí, a to jak fyzický, tak

psychický. Dále vstípení norem slušného vychování a připravení na další etapu života, kterou je následující vzdělávací stupeň. Všechny děti by do něj měly vstupovat ideálně na stejném rozvojovém stupni a za stejných podmínek. (17)

Od roku 2007 je pro všechny mateřské školy, patřící do sítě Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy závazný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Díky tomuto kurikulárnímu dokumentu jsou mateřské školy na státní úrovni oficiálně součástí systému vzdělávání a mají svůj vlastní vzdělávací program, jakožto další jednotlivé stupně škol. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání není zpracován takovým způsobem, aby se dle něj vytvářel každý den obsah práce pedagogů. Obsahuje neopominutelný základ vzdělávání, základní principy při práci s dětmi, aby docházelo k rozvíjení jejich dovedností, schopností a poznatků. (7)

Jedná-li se o systém vzdělávání v České republice, předškolní vzdělávání je zajišťováno za pomoci mateřských škol. Tento typ vzdělávání není v českém systému školství povinný, což znamená, že nepatří mezi povinnou školní docházku. Obdobný trend existuje i v ostatních zemích Evropy, ovšem jsou státy, které mají zákonem zakotvenou povinnou předškolní docházku. Mezi tyto státy se řadí například Maďarsko, Nizozemí nebo třeba Lucembursko či Lotyšsko. (1)

Cíle předškolního vzdělání jsou stanoveny zákonem a musí být striktně dodržovány všemi mateřskými školami. Dle §33 školského zákona jsou cíle vymezeny takto: „Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“ (*Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) §33*)

3.1.5 Předškolní věk

Předškolní věk trvá od 3 do doby, než dítě nastoupí do školy (tj. nejpozději ve věku sedmi let). Tento věk bývá označován jako „první období vzdoru“, „věk otázek“, „věk mateřské školy“, či „první období vzdoru“. Konec této fáze je u každého jiný a má individuální odlišnou časovou lokalizaci, jelikož se neurčuje pouze věkem fyzickým, ale především sociálním mezníkem, nástupem do školy. (15)

3.2 Typy mateřských škol

Následující kapitola se zabývá typy mateřských škol dle zřizovatele, se kterými se v dnešní době můžete setkat.

3.2.1 Veřejné mateřské školy

Veřejné mateřské školy jsou zřizovány státem, obcí, krajem, či svazkem obcí. Na tyto školy se vztahuje školský zákon a s ním i veškeré související předpisy. Základním rysem je zápis školy do školského rejstříku a s ním rovněž i nárok na finanční prostředky. (27)

Tyto školy jsou regulovány podle zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon. Kapitálové a provozní výdaje, jenž nepatří mezi přímé vzdělávací výdaje, hradí jejich zřizovatelé, kdežto finanční prostředky na přímé vzdělávací výdaje hradí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zmíněné prostředky jsou přidělovány prostřednictvím krajských rozpočtů na základě počtu dětí a určených jednotkových výdajů-normativů. Mateřské školy tyto prostředky mohou využívat k nákupu učebnic, didaktických pomůcek, či dalších finančních zdrojů. (27)

Obec má možnost od rodičů, dle zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon, § 123, vybírat příspěvek na částečnou úhradu. Ovšem pouze do výše 50 % skutečných průměrných měsíčních neinvestičních nákladů vynaložených na jedno dítě. Výše příspěvků je stanovena ředitelem školy a její výše musí být pro všechny děti v příslušné škole stejná. Výjimkou je zákonný zástupce dítěte, jenž je odebírá sociální příplatek (§20 až 22 zákona č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů), nebo osoba pečující o dítě, jenž z tohoto důvodu pobírá dávky pěstounské péče (§ 36 až 43 zákona č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Rodiče svým dětem přispívají na stravování. Výše školného se pohybuje v rozmezí 400-1000 Kč/měsíc. (27)

3.2.2 Soukromé mateřské školy rejstříkové

Tyto školy jsou zřízeny buďto církevními právníckými osobami nebo jinými právníckými osobami. Jakožto u státních, tak i na soukromé mateřské školy se vztahuje školský zákon a s ním související předpisy. Financování je upravováno zákonem č. 561/2004 Sb., školský zákon §162 a podrobněji zákon č. 306/1999 Sb. o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením. Soukromé školy dostávají dotace ze státního rozpočtu z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím krajských úřadů. Jsou poskytovány za účelem financování neinvestičních výdajů. Soukromé

školy rejstříkové mají povinnost splňovat totožné hygienické požadavky jako školy veřejné. Výše školného je vyčíslena zhruba na 3000-5000 Kč/měsíčně při celodenní docházce. (27)

3.2.3 Soukromá zařízení

Soukromá zařízení jsou provozována v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, která neposkytují rekreačně-vzdělávací činnosti realizované v rámci výchovy a vzdělávání ve školách, předškolních a školských zařízení zařazených do sítě škol. Tyto instituce jsou řízeny při vlastní činnosti pouze obecně platnými právními předpisy. Jedná se o živnost volnou. Poplatek za tuto službu je stanoven na komerční bázi jejím poskytovatelem. Školy nepobírají žádné dotace. (28)

3.3 Rodina

V dnešní době je prakticky nemožné nalézt jednotnou definici rodiny. Existuje nespočet způsobů, jak lze rodinu definovat a z jakého hlediska se na ni dívat. Psychologové mohou definici rodiny považovat jako společenskou skupinu, která je spojována pokrevními vztahy, manželstvím, odpovědností a vzájemnou pomocí. Sociologové naopak mohou brát pojem rodina jakožto sociální zařízení, jehož prioritou je reprodukce společnosti. (11)

Rodina definovaná podle psychologického slovníku je „společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí“. (5)

Tato definice je jednoznačně v souladu s obdobnými názory, které uvádí například Josef Výrost (1998), citující definici J. Langmeiera a M. Kňourové. Rodina je „institucionalizovaná biosociální skupina, vytvořená přinejmenším ze dvou členů odlišného pohlaví, mezi nimiž neexistuje pokrevní pouto.“ (18)

Rodina taktéž zastává určité funkce. Mezi základní z nich patří biologicky-reprodukční funkce, jenž je spojena jen s rodinou a je nenahraditelná. Další z nich je socializační funkce, do které spadá výchovná role, jejíž úkolem je připravit dítě na samostatný život. Rodina je vnímána taktéž jako ekonomický subjekt, potřebující ukojit své materiální potřeby. Z tohoto důvodu plní také sociálně-ekonomickou funkci. Poslední funkce, které rodina zastává, je funkce podpůrná a regenerační, zajišťující vlastním členům emocionální, finanční a hmotnou pomoc. (19)

Rodina je vnímána jako základ státu a zároveň je nedílnou součástí v oblasti vzdělávání. Dítě by mělo přicházet do mateřské školy nejlépe z takové rodiny, která mu předá určitý základ, pomocí kterého později pedagogové nadále pracují. Morální hodnoty a normy chování by měla rodina dítěti vštěpovat již od útlého věku, za účelem jejich dalšího rozvíjení.

Od rodiny, konkrétněji od rodičů se očekává, že budou projevovat zájem a snahu kooperovat s edukačními ústavy v případě potřeby. Při neadekvátním základu v rodině není snadné dítě dále rozvíjet a učit mravním zásadám. (7)

3.4 Samospráva

Tento pojem tvoří ihned po státní správě druhé nejdůležitější odvětví veřejné správy. Jedná se o správní subjekt, konkurující jiným nositelům veřejné moci, čímž napomáhá dělbě moci v daném státě. Znemožňuje tak soustředění moci na jedno jediné mocenské centrum a zároveň jejímu případnému zneužití. (8)

Samospráva je provozována pod vlastním jménem, vlastními prostředky a na vlastní zodpovědnost. Je to veřejná správa, kterou vykonávají subjekty jiné než stát, avšak státem aprobovaná. Samospráva může vymoci vrchnostenská rozhodnutí, jestliže nejsou plněna dobrovolně, a to i pomocí mocenských prostředků státu. Samospráva je považována za nezastupitelnou složku demokracie a je projevem práva a schopnosti samosprávných orgánů. Má taktéž subjektivní právo, ale zároveň i povinnost konat právem svěřenou působnost. (8)

Samosprávu dělíme podle pole působnosti, a to na územní (místní) a zájmovou. Územní samospráva je spojována s určitým územím. Zároveň však na jednom území ve stejném státě může působit i více územních samospráv odlišných stupňů. Tradiční základní stupeň samosprávy územní je obec. Ve větších městech je možnost existence i samosprávy na úrovni městských částí. Zájmová samospráva oproti územní je spjata s konkrétní činností člověka, především výdělečnou. Lze ji rozdělit na samosprávu profesní, s nucenou příslušností lidí určité profese, samosprávu bez nucené příslušnosti, ovšem daným státem vytvořenými veřejnoprávními korporacemi. V poslední řadě na akademickou samosprávu vysokých škol. (8)

Samospráva vždy podléhá určitému zákonu a suverénní moc je přikládána státu jako celku. Je charakteristická veřejnou mocí, ovšem na základě státní delegace. Jednoduše řečeno se jedná o atypický druh správy, při němž se spravování nespravují úředníky jmenovanými státem, nýbrž sami. Samospráva je podstatným prvkem novodobého demokratického státu, z důvodu zamezování centrální státní moci. (8)

3.5 Osobnost a identita dítěte

Sebehodnocení a identita je neustále závislá na názoru ostatních osob, především rodičů. Dítě v předškolním věku přejímá názory dospělých nekriticky, jak mu jsou prezentovány. K obohacení identity jednotlivců slouží i ztotožnění s názory rodičů, kterým se snaží podobat. Součástí identity se stává vlastnictví, a proto se mezi předškolními dětmi objevují majetnické sklony. Děti v tomto ohledu často zdůrazňují, co jim patří, a neradi svůj majetek někomu půjčují. Zároveň jde o příležitost, učit se respektovat majetek ostatních, nebrat jej druhým bez svolení a nezapomenout poděkovat při vypůjčení. Součástí identity dětí předškolního věku se stávají také všechny sociální role, které v sobě dítě má. Přibývají také nové role, především role žáků mateřské školy a vrstevnické role v dětských skupinách. Předškolák nutně potřebuje kontakt se svými vrstevníky, aby se naučil komunikace a prosazování se ve vztazích na symetrické úrovni. Dospělí či děti z jiné věkové kategorie nejsou dostačující konkurencí, s nimiž by mohl předškolák soutěžit nebo se učit spolupráci, empatii, altruismu, ovládnutí agresivity či vlastních aktuálních potřeb. Prosociální chování je závislé na získané úrovni myšlení, kdy u konce předškolního věku by dítě mělo být schopné přinejmenším částečně uvažovat z pohledu jiné osoby a rozumět jeho potřebám. (14)

3.5.1 Vývoj myšlení

Okolo čtvrtého roku života se vývoj myšlení posouvá z úrovně symbolické na vyšší úroveň intuitivního myšlení. Předškolák v tomto věku již uvažuje v pojmech, které vznikají podle vystižení podstatných připodobnění, avšak myšlení stále plně nerespektuje zákony logiky. Usuzování se váže na konkrétní vnímanou skutečnost. (14)

Egocentrismus neboli ulpívání na subjektivním úhlu pohledu a tendence zkreslovat jednotlivé úsudky na základě subjektivních preferencí, je dalším znakem myšlení v předškolním věku. Předškolák stále nedovede brát v potaz jiné hledisko, než to vlastní a nechápe možnost posuzovat situace z více hledisek. (14)

Magičnost myšlení je projevoována v tendenci zapojovat do mínění vlastní fantazii. Dětská fantazie je projevoována animismem (přisuzování vlastnosti zvířat neživým věcem) a antropomorfismem (polidšťování neživé věci). Dítě světu přisuzuje vlastnosti a určité motivy živých bytostí, vše kolem sebe vysvětluje analogicky dle modelu vlastní činnosti. Například stůl je zlý, protože mě uhodil, slunce večer zapadá, protože chce spát, autíčko pláče, protože je rozbité. Typickým pro předškolní věk je taktéž artificialismus, kdy dítě

předpokládá, že svět někdo udělal, například někdo napustil vodu do rybníka či že hvězdy a měsíc dal někdo na oblohu. (15)

Dochází k rozvíjení chápání prostorových vztahů, dítě předškolního věku rozumí pojmům dole, nahoře, daleko, blízko, učí se rozlišování vlevo a vpravo. Také začíná porozumívat prvním matematickým vztahům. Naučí se napočítat zhruba do deseti, dokáže spočítat tři kuličky a zároveň ví, že je to víc než jedna nebo dvě. Objevuje zároveň logické vztahy vycházející z přímé úměrnosti, například čím silněji míčem uhodí o zem, tím se míč odrazí výše. (12)

Pomaleji dochází k rozvíjení chápání o pojmu času. Dítě zprvu měří čas pomocí konkrétních událostí nebo pravidelně opakujících se jevů. Časové pojmy, jimiž jsou budoucnost a minulost v tomto věku, zatím nemají přesnější obsah. Významnějším pojmem pro dítě je přítomnost, budoucí čas je nedůležitý a mnohdy spíše obtěžující, proto dítě nespěchá a mnoho povinností mu musí být často připomínáno. (15)

3.5.2 Vývoj řeči

Komunikační schopnosti dětí v předškolním věku se zdokonalují jak v obsahu, tak i ve formě. Vzniká snaha správně používat gramatická pravidla, dochází k vytváření delších smysluplných vět, popřípadě i souvětí. Přesto se stále dopouštějí chyb a nepřesností a v jejich vyjadřování se obvykle objevují mnohé dramatismy. (15)

Tříleté dítě dokáže zpravidla nějaké říkanky nebo vydrží naslouchat krátkým povídkám. Vývoj řeči dovoluje nárůst poznatků jak o sobě, tak i o okolním světě. V tomto věku je pro dítě známo celé vlastní jméno, dokáže pojmenovat základní barvy, kolem pěti let života dokáže jednoduše definovat známé věci. Rozdíly individuální mezi schopnostmi jednotlivých dětí v této době jsou již větší nežli rozdíly věkové. (9)

U některých dětí předškolního věku občas přetrvává tzv. dětská patlavost (dyslalie). V tomto případě není výslovnost mnohých slov stále dokonalá. V průběhu čtyř až pěti let se artikulační obratnost nadále zdokonaluje. (9)

Začíná také tzv. druhé ptací období. Předškolák se zásadně zajímá „Proč to dělá?“ a „Jak to dělá?“, táže se na objasnění funkce a příčin, které jsou významné pro rozšíření slovní zásoby i obohacení znalostí. Aktivní slovní zásoba se rozvíjí v průběhu předškolního věku z původních cca 1000 slov až na cca 2500-3000 slov. (3)

Součástí vývoje řeči je i tzv. egocentrická řeč, kdy si dítě povídá samo pro sebe. Tato řeč funguje jako prostředek myšlení. Předškolák sám komentuje nahlas svou činnost, při hře

si radí, pánuje si další úkony, opravuje se. Egocentrická řeč se postupně mění a stává se vnitřní řečí. (14)

3.5.3 Hrubá motorika

Hrubou motorikou označujeme pohyb celého těla či jeho jiných větších částí, zpravidla paží nebo nohou. Dítě se pomocí pohybové zkušenosti naučí využívat celé své tělo, zpravidla právě nohy a ruce, cíleně a vědomě. Tyto zkušenosti může dítě získávat venku, například při držení rovnováhy na kládě, houpání se, při pokoušení zdolání šplhací stěny, při běhání, hrách s míčem apod. (4)

Všechny zmíněné aktivity jsou pro jednotlivce stejně důležité, jako je například práce s tužkami, nůžkami či štětcem. Je však jasné, že po přestupu do základní školy bude dítě zásadně sedět a pracovat především s tužkou. Všestranné pohybové zkušenosti dopomáhají zvládat taktéž i abstraktní úkoly. Jestliže se kupříkladu hovoří v matematice o rychlosti vlaku, prospěšnou znalostí může být vědění, že rychlost při jízdě na kole, či běhu je naprosto odlišná. Podobně tomu bude při šplhání, kdy si díky svým znalostem dokáže představit výšku a bez problémů dokáže rozlišit různé perspektivy. Děti, které se často pohybují, jsou zároveň spokojenější, vyrovnanější a dokážou být více soustředěny. (4)

3.5.4 Jemná motorika

Jemnou motorikou je označován pohyb prstů. Cíleně využívat prsty je důležitou součástí pro každodenní úlohy. Dítě se jemné motorice učí už jako batole, v předškolním věku však obratnost prstů vylepšuje s každým úkolem, který vyžaduje uchopení konkrétní věci. V mateřské škole by dítě už mělo být schopno umět své prsty používat cíleně. Na základní škole pak tato dovednost značně usnadní jeho malování, psaní a různé manuální práce. Tuto dovednost zároveň uplatní i v pozdější fázi života. Mateřská škola pro dítě není chápána pouze jako nová zkušenost s novými dětmi. Děti jsou především okouzlováni malířským náčiním, jímž data instituce disponuje. Zkoušejí si zde různé typy tužek, voskových kříd, pastelky či nejrůznějších štětců. Učitelé a učitelky proto podporují malování, při němž dochází k trénování cílených pohybů dítěte svými prsty. Čím začne dítě s tréninkem této dovednosti, tím rychleji ji získá. (4)

3.6 Ekonomické aspekty

V této teoretické části bude vysvětlen pojem příjem a prostředky, jakými jsou financovány státní a soukromé mateřské školy.

3.6.1 Příjem

Dle Samuelsona „*příjem označuje tok mezd, úrokových plateb, dividend a ostatních hodnotných věcí, nabíhajících v průběhu časového období (obvykle jednoho roku). Součtem všech příjmů je národní příjem. Největší podíl národního příjmu má podobu mezd, platů nebo ostatních příjmů za práci. Zbytek připadá na různé formy příjmu z majetku: rentu, čistý úrok, zisky společností a příjem vlastníka. Tato poslední položka v zásadě obsahuje příjmy vlastníků malých podniků*“.

 (13)

I vláda má v příjmech určitou přímou úlohu. Uvedme například to, že vláda vybere určitou část příjmu na daních a jiných poplatcích. K roku 2003 federální vláda a státní i místní vlády vybraly okolo 30 procent z hrubého národního příjmu ve formě různých typů daní, včetně daně z příjmu fyzických osob, daně ze zisku společností a sociálního zabezpečení. (13)

3.6.2 Financování státních mateřských škol

Financování státních mateřských škol je stejné jako u ostatních součástí školského systému. Zabezpečeno je ze dvou zdrojů. Prvním zdrojem se rozumí finanční prostředky získané z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže, tělovýchovy a sportu. Druhým zdrojem je myšleno financování z rozpočtu krajů nebo obcí, respektive jejich zřizovateli. V České republice je financování školství specifické tím, že je upravováno určitými zákony. Jedná se o tři primární zákony, kterými se rozumí:

- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon o státním rozpočtu,
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Dominantní částí finančních prostředků poskytovaných mateřským školám je tvořena platy a mzdy zaměstnanců. Část finančních prostředků, poskytovaná mateřským školám, plyne na základě veřejných výdajů ze státního rozpočtu. Veřejné výdaje jsou poskytovány zásadně na jedno období, tj. období jednoho školního roku. Finanční prostředky ze státního

rozpočtu se přidělují jednotlivým institucím na základě programového a normativního způsobu financování. (25)

3.6.3 Financování soukromých mateřských škol

Financování těchto institucí upravuje vedle školského zákona také samostatný zákon poskytující dotace soukromým školám, školským a předškolním zařízením. Dotace pro školy a školská zařízení dostávají instituce ze státního rozpočtu prostřednictvím krajů. Dotace jsou zaměřené na financování výdajů neinvestičních, související s výchovou, vzděláváním a také na financování obvyklých provozních neinvestičních výdajů. Zmiňované prostředky se přidělují na základě smluv, uzavíraných na příslušný školní rok s krajským úřadem. Ve smlouvě je konkrétně vyjádřena vzdělávací činnost, na kterou má být dotace poskytována, na počet dětí a procento z normativu. (26)

3.7 Legislativní aspekty

V části legislativní aspekty bude blíže specifikována funkce mateřské školy na základě zákonů. Vysvětlena je zde následně struktura mateřské školy a legislativa soukromé mateřské školy, vycházející opět ze zákonů.

3.7.1 Funkce mateřské školy

Mezi jedny z hlavních cílů vzdělávání podle Zákona o předškolním, základním, středním a vyšším odborném či jiném vzdělávání patří především rozvoj osobnosti, jenž bude sociálními a poznávacími způsobilostmi, duchovními a mravními hodnotami, jak pro osobní, tak občanský život, pracovní činnosti nebo výkon povolání, sbírání informací a učení se v průběhu celého života. Dále mezi primární cíle patří získávání všeobecného vzdělávání nebo také odborného vzdělání, pochopení a zároveň uplatnění jednotlivých zásad demokratického a právního státu základních lidských práv a svobod vzájemně se smyslem odpovědností pro sociální soudržnost. Pochopení a následné uplatnění principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, vědomě vytvářet národní příslušnost a respekt k etnické, kulturní, národnostní, jazykové ale také náboženské identitě každého jedince. Poznání evropských a světových tradic a kulturních hodnot. Osvojení a pochopení pravidel a zásad, které vycházejí z evropské integrace jako základu pro spolužití nejen v národním, ale i mezinárodním měřítku a v poslední řadě získání a uplatnění znalostí o životním prostředí kolem nás a jeho ochraně vycházející z podstaty trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti

a ochraně zdraví. (Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů - § 2, odst. 2)

Výše zmiňované funkce, pro vzdělávací systém platí obecně. Školský zákon se na funkce mateřské školy zaměřuje přímo v § 33. V tomto zákoně je ustanoveno, že předškolní vzdělávání pomáhá rozvoji osobnosti dítěte v předškolním věku, podílí se na jeho rozumovém, citovém a tělesném rozvoji a na zvládnutí základních životních hodnot, pravidel chování a mezilidských vztahů. Pomocí předškolního vzdělávání se napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před tím, než vstoupí do základního vzdělání, a zároveň poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem, které vyžadují speciální vzdělávací potřeby. (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů - § 33)

Hlavním úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat výchovu v rodině a poskytovat dětem dostatek podnětů k aktivnímu rozvoji a učení. Předškolním vzděláváním se dítěti poskytuje odborná péče, která obohacuje jeho denní program. Pro dítě by samozřejmě předškolní vzdělávání mělo být příjemnou zkušeností a zdrojem spolehlivých a dobrých základů do života. Dále by předškolní vzdělávací systém měl napomáhat dětem v jejich životní i vzdělávací cestě. Tyto cesty vyžadují rozvoj osobnosti dítěte, podporu tělesného rozvoje a taktéž osobní spokojenost a pohodu. Nesmí se zapomínat na pomoc při chápání okolního světa, jít příkladem a zároveň být motivací k poznávání a učení. Velmi důležité je také učit děti žít ve společnosti ostatních lidí a sblížovat je s normami a hodnotami naší společnosti. Mezi další funkce předškolního vzdělávání patří maximální podpora individuální rozvojové možnosti dětí. Především ve vzájemném vztahu s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami zastává mateřská škola funkci diagnostickou, na základě dlouhodobě trvajících a zároveň každodenního styku s dětmi i jejich rodiči, čímž je dětem poskytována včasná speciálně pedagogická péče, pomocí níž se zlepšuje jejich životní i vzdělávací šance. (20)

3.7.2 Struktura mateřské školy

Do mateřské školy jsou ve valné většině případů umístěovány děti mezi třetím a šestým rokem. Výjimku však mohou tvořit nejen mladší děti, například pokud se jedná o sourozence, ale i děti starší, jimž byl schválen odklad striktně stanovené školní docházky. Veškerá pravomoc, týkající se struktury předškolního vzdělávání, je zákonem převáděna na ředitele mateřské školy. Pouze ředitel má zároveň pravomoc rozhodování o tom, jaké děti k předškolnímu vzdělávání přijme, a to i v tom případě, kdy kapacita mateřské školy je

přesažena. Hlavním prvkem je nutnost přijmout přednostně dítě, které má být v mateřské škole poslední rok, než mu začne povinná školní docházka. Jestliže dítě nelze v posledním roce přijmout z důvodu přesáhnutí kapacity, zajistí obec či město, v níž dítě má trvalé bydliště, aby bylo zařazeno do jiné mateřské školy. (16)

Školní rok ve všech mateřských školách je oficiálně zahájen 1. září. Konec je následně stanoven na 31. srpna následujícího roku. Předškolní vzdělávání je rozděleno na 3 ročníky. V 1. ročníku jsou vzdělávány děti, jejichž věk v daném školním roce nepřesáhne hranici 4 let. Do 2. ročníku se řadí ty děti, které v daném školním roce dosáhnou věkové hranice 5 let. Do posledního, 3. ročníku, řadíme děti, jejichž věk v daném školním roce dovršil 6 let, popřípadě děti, jimž byl akceptován odklad povinné školní docházky. Do jedné třídy zařazují děti z odlišných ročníků. *(vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb. a vyhlášky č. 214/2012 Sb. - § 1a)*

Mateřská škola, ve které se nachází pouze jedna třída, musí mít nejméně 15 dětí. Se dvěma třídami se jedná nejméně o 18 dětí v průměru. Nachází-li se v obci jediná mateřská škola o jediné třídě, musí mít nejméně 13 dětí. Skládá-li se ze dvou, či více tříd, musí mít v průměru nejméně 16 dětí ve třídě. Maximální kapacita je pak stanovena na počet 24. Jestliže je ve třídě zařazeno jedno, či více dětí se zdravotním postižením, počet je stanoven na nejméně 12 a maximálně na 19 dětí. *(vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb. a vyhlášky č. 214/2012 Sb. - § 2)*

3.7.3 Legislativa soukromých mateřských škol

Dle vyjádření Radky Evjákové „*Školský zákon z roku 2004 neobsahuje pojem soukromá škola, nýbrž hovoří o jednotlivých zřizovatelích škol. Školy běžně označované jako školy soukromé definuje jako školy, které jsou zřizovány jinou právnickou nebo fyzickou osobou než státem, krajem, obcí nebo registrovanou církví. Školy církevní jsou definovány jako školy zřizované registrovanou církví nebo náboženskou společností, která získala oprávnění školy zřizovat*“.

 (26)

Zákon stanovuje pravidla ke vzniku, registracím, popřípadě zániku soukromých škol. Tyto školy si při vzniku volily jednu z právních forem, nabízející obchodní zákoník. Od roku 1995 byla možnost mít také formu obecně prospěšné společnosti. Školský zákon z roku 2004 uvedl novou právní formu, kterou je myšlena školská právnická osoba. Mohou ji nabývat veřejné i státní školská zařízení a soukromé školy. (26)

Jestliže je soukromá škola zařazena ve školském rejstříku, poté vzdělání v ní dosažené je totožné vzdělání získanému v analogických školách veřejných. Přiřazení tohoto zařízení do školského rejstříku je taktéž presumpcí pro jakýkoliv nárok na udělení finančních prostředků získaných ze státního rozpočtu. (26)

4 Vlastní práce

4.1 Cíl práce

Cílem vlastní práce je zjistit, jak Domažlická samospráva řeší problém, který se týká nedostatku mateřských škol a ve vybrané mateřské škole zjistit, zda si své veřejné poslání plní a pro tento účel má dostatek prostředků.

4.2 Metodika práce

Zpracování předběžného dotazníkového průzkumu určeného rodičům, jejichž děti navštěvují jednu z mateřských škol ve městě Domažlice. Následně bude proveden výzkum ve vybrané instituci za účelem zjištění, zda si plní své veřejné poslání a zda pro tento účel má dostatek prostředků. Hypotézu autor ověří daty, získanými studii dokumentů, účetních výkazů, zveřejňovaných údajů, rozhovorem s personálem a klienty a terénním výzkumem v mateřské škole Benešova. Data budou analyzována metodou analýzy institucí Malinowského, kdy se na základě zhodnocení funkce (množiny aktivit pro děti v mateřských školách) provádí kvalifikovaný odhad, že veřejné poslání je plněno. Současně se zjišťuje, zda organizace má pro ten účel dostatek prostředků (prostory, zařízení, finance, personál, pravidla). V případě zjištěných nedostatků budou navržena opatření k nápravě a možnosti financování z dotačních zdrojů, pokud na ně má instituce ze zákona právo.

4.3 Mateřské školy v Domažlicích

V první části budou uvedeny obecné informace ohledně počtu mateřských škol zřízených ve městě Domažlice, na které naváže předběžný dotazníkový průzkum. V krátkosti budou uvedeny MŠ, které patří pod instituci s názvem Mateřská škola Domažlice, příspěvková organizace.

V Domažlicích se nachází celkem 6 mateřských škol. Autor zaměří pouze na 5 z nich, které spadají pod institut Mateřská škola Domažlice, příspěvková organizace. Jedná se o takzvaně odloučená pracoviště. Jednotlivé školky jsou rozděleny do tříd dle věkové kategorie. Na každou třídu připadají 2 učitelky. Výše úplaty za předškolní vzdělávání na dítě je ve všech odloučených pracovištích, spadajících pod Mateřskou školu Domažlice, příspěvková organizace stejná. Kapacita Mateřské školy Domažlice, příspěvkové organizace je 373. Uchazečů pro rok 2017 ovšem bylo 420. Celková kapacita všech Domažlicích školek, tj. včetně školky Msgre B. Staška, která v této práci není dále uváděna je 468.

Rodiče mají povinnost platit každý měsíc školné, které činí 350,- za dítě, bez ohledu na počet dní v měsíci. Stravné je vyčísleno na 35,- pro dítě ve věku do šesti let a 38,- pro dítě ve věku 7-10 let. Výjimkou je MŠ Benešova, kde se cena stravného liší kvůli dovážení jídla z jídelny základní školy. Rodič má dle školního řádu povinnost omluvit nepřítomnost dítěte nejpozději do 8:00, jestliže tak neučiní, stravné je počítáno.

4.3.1 Mateřská škola Benešova

V této mateřské škole je nejnižší celková kapacita z vybraných školek, konkrétně 55 dětí. Rozdělení je uzpůsobeno do 2 tříd, přičemž v každé třídě jsou 2 učitelky. Navíc je zde jedna asistentka, která má na starost dítě se zvláštními potřebami. Otevírací doba je od 6:30 do 16:30. Tato školka jako jediná čerpá neinvestiční dotace Evropská Unie – Šablony pro MŠ Domažlice.

4.3.2 Mateřská škola Poděbradova

Jedná se o největší školku, co se kapacity týče. Maximální kapacita je stanovena na 99 dětí, které jsou rozděleny do 4 tříd, o které se stará 8 učitelek. Otevírací doba je stanovena od 6:30 do 17:00.

4.3.3 Mateřská škola Palackého

Tuto školku může navštěvovat maximálně 56 dětí rozdělených do 2 tříd. V každé třídě pracují 2 učitelky. V provozu je tato mateřská škola stejně jako MŠ Benešova od 6:30 do 16:30.

4.3.4 Mateřská škola Zahradní

V této školce je celková kapacita 89 dětí. V jako jediné školce se zde nachází speciální třída pro děti s více vadami, jejíž kapacita je 10 dětí. V běžných třídách je maximum 79 dětí rozdělených do 3 tříd. V běžných třídách se o děti stará 6 učitelek a ve speciální 1 asistentka. Otevírací doba je od 6:30 do 16.30.

4.3.5 Mateřská škola Michlova

Zde je stanoveno místo pro 84 dětí, kteří navštěvují 3 třídy, o které se stará 6 učitelek. Jediná tato mateřská škola má otevřeno již od 6:00 do 16:30.

Tabulka 1 - Počet dětí a otevírací doba vybraných MŠ v Domažlicích

	Počet dětí	Otevírací doba
MŠ Benešova	55	6:30-17:00
MŠ Poděbradova	99	6:30-17:00
MŠ Palackého	56	6:30-16:30
MŠ Zahradní	89	6:30-16:30
MŠ Michlova	84	6:00-16:30

Zdroj: Kevis, vlastní zpracování

4.4 Zpracování výsledků předběžného dotazníkového průzkumu

Tato část bude zaměřena na předběžný dotazníkový průzkum. Respondenti pro tento průzkum byli rodiče, jejichž děti navštěvují jednu z výše uvedených školek. Dotazníky byly rodičům předány za pomoci paní ředitelky, která dotazníky na jednotlivá odloučená pracoviště osobně dodala. Učitelky v daných školkách následně pouze předaly dotazníky respondentům z řad rodičů. Rodiče měli na vyplnění 1 týden, tj. od 4. 12. do 9. 12. 2017.

Dotazník byl koncipován jednoduše, díky čemuž autor dosáhl vysoké návratnosti. Dle slov paní ředitelky, rodiče ve spoustě případech vyplnili dotazník ihned. Vzor dotazníku, jenž byl použit pro získání konkrétních dat, je k nahlédnutí v příloze 3. Stanovená doba na vyplnění byla 1 týden. Dotazník obsahoval 11 otázek, z čehož 10 bylo zaškrťovacích a pouze poslední otázka byla rozepisovací a zároveň nepovinná. Celkem bylo rozdáno 150 dotazníků, konkrétně do každé z výše uvedených mateřských škol 30. Pomocí odpovědí na otázku v předběžném průzkumu „Jakou MŠ navštěvuje Vaše dítě“ autor zjistil, že z mateřské školy Benešova byly navráceny bez dvou dotazníků všechny, tj. 28 vyplněných dotazníků, v procentech 93,33 % z celkového množství, které bylo rozesláno do dané školky. Jednalo se zároveň o největší návratnost. Z mateřských škol Poděbradova a Zahradní rodiče vyplnili shodně 26 dotazníků, což činí 86,66 % celkové návratnosti. Návratnost dotazníku z mateřské školy Palackého činila 80 %, což je 24 dotazníků. Nejmenší úspěšnost byla v mateřské škole Michlova, kde rodiče vyplnili a vrátili 22 dotazníků. Nejnižší návratnost tudíž činila 73,33 %, což není nikterak nízká úspěšnost. Celkem se tedy vyplnilo 126 dotazníků, což v celkovém souhrnu činilo rovných 84 %.

Takto vysoké celkové návratnosti bylo dle autora názoru dosaženo jednoduchostí dotazníku, u kterého vyplnění nezabralo mnoho času. Dalším faktorem mohlo být například osobní předání dotazníků učitelk rodičům, kteří mohli daný dotazník vyplnit přímo při obdržení.

4.5 Vyhodnocení předběžného dotazníkového průzkumu

Tato část obsahuje vyhodnocení předběžného dotazníkového průzkumu, jehož respondenti byli rodiče dětí, navštěvující jednu z výše zmiňovaných MŠ v Domažlicích. První dvě otázky byly směřovány na věk dětí. Následujícími otázkou se autor snažil přiblížit problematiku ohledně složitosti přijetí dětí do mateřské školy, na kterou volně navazuje otázka č. 7, ve které rodiče hodnotili složitost přijetí. Otázky čtyři, pět a šest autor koncipoval tak, aby se zjistila vzdálenost a způsob dopravy. Další otázka, tj. č. 8 zněla „Jak často Vaše dítě navštěvuje MŠ?“. Předposlední otázka byla zaměřena na to, zda důležitou roli při výběru MŠ hrála provozní doba. Pomocí poslední kroužkovací otázky autor vyhodnotil návratnost vyplněných dotazníků z jednotlivých odloučených pracovišť. Úplně posledním dotazem, a to dotazem, jestli jsou rodiče spokojeni s MŠ, nebo by něco změnili, měli možnost rodiče vyjádřit svůj vlastní názor.

4.5.1 Věk dětí při nástupu do MŠ

Do mateřské školy docházejí děti ve věku od 3 do 7 let, přičemž děti, jejichž věková hranice dosáhne 7 roků se objevují spíše výjimečně. Pro představu, v jaké věkové kategorii se děti nacházejí, byly formulovány dvě otázky, pomocí níž autor zjistil následující údaje.

První z nich byla otázka, která pomohla zjistit věk jednotlivých dětí při nástupu do MŠ. Ve většině případů docházka začíná ve věku 3 let. Rozdíly mezi jednotlivými MŠ nejsou nikterak veliké. Z rodin, které dotazníky vyplňovali, bylo nejvíce dětí nastupujících ve věku 4 let v MŠ Poděbradova, kde dosáhly 23 %. Zbýlých 77 % bylo tvořena dětmi ve věku 3 let. Naopak v MŠ Zahradní nastoupilo pouze jediné dítě ve věku 4 let, což činí pouhých 3,85 %, tím pádem 92,15 % bylo tříletých.

Mezi dotazovanými nebyla žádná rodina, která by své dítě umístila do školky v pozdějším věku než 4 roky. Z toho vyplývá, že je snaha ze strany rodičů, aby jejich potomci navštěvovali MŠ téměř ve všech případech již od 3 let. Dle výsledku, kterého autor dosáhl lze tvrdit, že v Domažlicích je vysoká poptávka od nejnižšího stanoveného věku, kdy mají rodiče možnost poslat své dítě do MŠ.

Druhou otázkou autor zjistil, jaký je aktuální věk dětí k prosinci 2018, které navštěvují jedno z odloučených pracovišť Mateřské školy Domažlice, příspěvkové organizace. Z dotazovaných rodin lze vyčíst, že nejméně tříletých dětí navštěvuje MŠ Michlova, konkrétně 13,64 %. Naopak nejvíce tříletých dětí dochází do MŠ, kde hranice dosahuje téměř třetinu z celkového počtu, a to 29,17 %. Do MŠ Poděbradova dochází 34,62 % předškolních

dětí, což je nejvíce ze všech vybraných školek, a naopak nejméně je 18,18 % v MŠ Michlova. Největší procentuální zastoupení mezi všemi věkovými kategoriemi, bylo zastoupení pěti letých dětí v MŠ Benešova, kde v tomto věku je 39,29 % a nejméně poté v MŠ Poděbradova 19,23 %. Poslední věková kategorie, děti ve věku čtyř let, má velice podobné zastoupení ve všech MŠ, ovšem MŠ Palackého navštěvuje o něco méně dětí než v ostatních školkách a to pouze 12,5 %. Všeobecně je kategorie tříletých a čtyřletých dětí zastoupena v menším počtu, než pětiletých a šestiletých. Grafické znázornění aktuálního věku dětí a věku při nástupu do mateřské školy je k nahlédnutí v příloze 1 a 2.

4.5.2 Přijetí dětí do mateřské školy

Touto otázkou autor zjišťoval, v kolika případech bylo dítě přijato na žádost, či až na odvolání. Procento přijatých dětí na základě žádosti bylo enormně vysoké, jelikož jich bylo přijato celých 93,65 %. Zbýlých 6,35 % muselo podat odvolání, na jehož základě se jejich potomek dostal do jedné z výše uvedených MŠ v Domažlicích.

Dle těchto výsledků lze tvrdit, že mateřské školy v Domažlicích mají mnohonásobně větší úspěšnost, týkající se počtu přijatých dětí oproti jiným městům, jelikož téměř žádná z dotazovaných rodin nemusela řešit problémy týkající se přijetí prostřednictvím odvolání.

4.5.3 Vzdálenost bydliště od MŠ a způsob dopravy

Následující 3 otázky, které byly respondentům položeny, se týkaly vzdálenosti MŠ od místa jejich bydliště a zároveň způsobu, jakým své děti dopravují do mateřské školy. První zmíněná otázka byla formulována tak, aby autor zjistil, zda je trvalé bydliště rodin s dětmi v místě, kde se mateřské školy nacházejí, tedy v Domažlicích, či v dojezdové vzdálenosti. Přímo ve městě Domažlice ze všech vyplněných dotazníků bydlí 76,98 % rodin a zbylých 23,02 % musejí své děti dovážet z okolních obcí. Díky takto vysokému procentu lze uvažovat, že kapacity školek v okolních obcích nejsou nikterak zásadně nedostatečné.

Druhá otázka se zajímala o vzdálenost MŠ od místa bydliště. Největší zastoupení bylo v dojezdové vzdálenosti do jednoho kilometru, což je tvořeno rodinami, které bydlí přímo ve městě Domažlice. Celkový se jedná o 58,73 % dětí, což jsou téměř dvě třetiny dětí. 26,19 % tvoří rodiny s dětmi, které musejí urazit vzdálenost od jednoho do pěti kilometrů. Zbýlých 15,08 % školku od místa bydliště má více než 5 kilometrů.

Poslední zmiňovaná otázka byla směřována na to, jakým způsobem rodiče dopravují své děti do školky. Na výběr bylo z možností buďto pěšky, autem, nebo autobusem. Žádný z dotazovaných rodičů neodpověděl, že by své dítě dopravoval do školy autobusem. Převážná část rodin, která své děti doprovází do MŠ pěšky, bydlí ve vzdálenosti do jednoho kilometru.

Konkrétně se jedná o 49,21 % dětí, které jsou doprovázeny svými rodiči pěšky. Zbytek dětí, tj. 50,79 %, je dovážena autem.

4.5.4 Komplikovanost umístění dětí do MŠ

Sedmá otázka v pořadí měla zjistit, jaké mají jednotliví respondenti mínění na komplikovanost spojenou s umístěním dítěte do mateřské školy. Podle výsledků dotazníkového průzkumu plyne, že pro většinu respondentů, jejichž děti navštěvují jednu výše uvedených mateřských škol, nezpůsobilo přijetí jejich dětí větší komplikace. Konkrétně v 62,70 % případů respondenti uvedli, že přijetí jejich dětí pro ně bylo snadné. Druhé největší zastoupení měla odpověď „spíše snadné“ která se objevila ve 24,6 %. Odpovědi „spíše obtížné“ a „obtížné“ byly uvedeny pouze rodinami, jejichž vzdálenost od místa bydliště k mateřské škole byla větší než 5 km. První zmíněnou variantu vybralo celkem 10,32 % dotazovaných rodin a 2,38 % ze všech respondentů uvedlo přijetí jako obtížné.

Valné většině respondentů se umístění dětí do mateřské školy nejeví jako komplikace, což může naznačovat tomu, že počet míst v mateřských školách v Domažlicích a okolí není výrazně nedostačující.

4.5.5 Pravidelná docházka dětí do MŠ

Následující otázka se zaměřuje na to, jak často děti navštěvují MŠ. Výsledky na tuto otázku ukázaly, že téměř všechny děti docházejí 5x týdně. Pouze ve výjimečných případech rodiče své děti posílají do MŠ 4x týdně. V žádném případě nebyla zaznamenána docházka nižší než 4x týdně. Pět dní v týdnu dochází 94,44 % všech dětí a zbylých 5,56 % zůstává jeden den doma.

4.5.6 Důležitost provozní doby MŠ

V pořadí devátá otázka měla zjistit, zda při výběru MŠ hrála roli provozní doba (viz. Tabulka 1). Ačkoliv se otevírací doba jednotlivých MŠ neliší o více než 30 minut a taktéž i doba, kdy se MŠ uzavírá, uvedli respondenti v mnoha případech, že tento fakt pro ně hrál významnou roli. Při rozhodování, do jaké školky rodiče své děti umístí, přihlíželo 42,06 % na provozní dobu. Nadpoloviční většina rodičů, tj. 57,94 % vybíralo umístění dle jiných kritérií.

4.5.7 Spokojenost rodičů s MŠ, kterou jejich dítě navštěvuje

Poslední otázka, kladena respondentům z řad rodičů zjišťovala, zda rodiče jsou spokojeni s mateřskou školou, které jejich dítě navštěvuje, popřípadě co by změnili. Tato otázka byla nepovinná, tudíž ne všichni respondenti na ní odpovídali. Celkem písemných odpovědí bylo 63.

V 60 případech si rodiče MŠ vychvalovali. Konkrétně bylo zmíněno především příjemné vystupování učitelek, pestrý program, venkovní zahrady, kde mohou děti trávit sluneční dny a návštěvy plaveckého bazénu. Ostatní odpovědi, které tvoří poměrně velké procento, zde nejsou uvedeny, jelikož nebyly konkrétní. Jednalo se o odpovědi typu: „Ano, jsme spokojeni“, „Nic bychom neměnili“ apod.

Ve 3 případech rodiče vyjádřili svůj názor ohledně změny, kterou by dle nich daná MŠ potřebovala. Jedna z rodin uvedla, že by prodloužila provozní dobu z důvodu komplikace příjezdu do zaměstnání. Dalším rodina uvedla, že by ráda uvítala budovu bez schodů. Jako poslední byla uvedena stížnost, kde dotazovaná rodina uvedla, že by ráda zlepšila konzultaci s učitelkami ve 3. třídě ale zároveň uvedla spokojenost s přístupem učitelek v 1. třídě.

V souhrnu lze tvrdit, že mateřské školy v téměř všech případech hodnoceny kladně. Pouhých 5 % odpovědí na tuto otázku obsahovalo změnu, kterou by rádi uvítali, ovšem nejednalo se o nikterak zásadní změny či stížnosti. Naopak v 95 % případů, kde bylo k této otázce napsáno alespoň jedno slovo, neuvadlo žádnou změnu, z čehož se dá usoudit, že jsou spokojeni s tím, jak momentálně MŠ fungují.

4.6 MŠ Benešova

Tato část práce se zaměří konkrétně na MŠ Benešova. Bude zde nejprve provedena obecná charakteristika školky. Následně se autor zaměří na prostory, zařízení, kterým MŠ disponuje, aktivitami, personálem, pravidly a v poslední řadě financemi. Při zjištění určitých nedostatků bude autorem navrhnuo, jakým způsobem lze situaci zlepšit.

4.6.1 Obecná charakteristika MŠ Benešova

MŠ Benešova je pokračovatelkou úplně první mateřskou školou, která byla v Domažlicích otevřena, a to v září roku 1946. Několikrát docházelo ke stěhování, či k vyvíjení podle potřeb města i doby.

Budova je vila ve funkcionalistickém stylu z 20. let minulého století. Je umístěna v klidové části města Domažlic a zároveň se nachází nedaleko městského centra. Celá budova je obklopena zahradou s živým plotem, jejíž využití slouží k hraní a pohybovým aktivitám.

Jak již bylo zmíněno, mateřská škola má kapacitu 55 dětí, které jsou rozděleny do dvou tříd, s provozní dobou od 6:30 do 17:00. Nedaleko se nachází spousty podnětů jak k výchově, tak i vzdělávací práci, včetně pohybového využití (sportovní hala, nedaleká volná příroda, park, ale taktéž centrum města s historickými budovami). Mateřská škola pracuje dle školního vzdělávacího programu, jehož název je „Život je jako barevná paleta“. V příloze 4 je k nahlédnutí fotografie budovy mateřské školy Benešova.

4.6.2 Aktivity

Dětem v mateřské škole začíná den volnými aktivitami již od příchodu, kdy mají možnost si hrát s hračkami dle svého uvážení. Může se jednat o didaktiku, jazykové či smyslové činnosti apod. Denní program začíná v ranním kruhu, kde si děti společně sednou a probíhá zde plnění cílů dané tématem. V dopoledních hodinách se děti věnují různorodým činnostem, které se mění každý den, podle toho, jak je učitelky v jednotlivých třídách připraví. Mezi činnosti, které v tuto denní dobu děti provozují, můžeme uvést prvky jógy, zdravotní cviky, pohybové aktivity, výtvarné a tvořivé dovednosti, keramika a spousty dalších. Od 8:30 do 9:00 probíhá svačina, které předchází hygiena, kdy si všichni umyjí ruce a teprve poté svačinu dostat. Pitný režim děti dodržují pravidelně po celý den, prostřednictvím uzavřené várnice, ze které si mohou nalévat do připravených kelímků. Jakmile svačina skončí, nastává ve většině případech příprava na pobyt venku, kde děti stráví zbytek dopoledního času. Jestliže je venkovní teplota nižší než -8 °C, učitelky musí s dětmi zůstat v mateřské škole. Alternativou může v tomto případě být pobyt v sauně. V 11:30 začíná oběd, jemuž opět předchází hygiena. Po obědě mají děti odpočinek, při kterém naberou sílu na zbytek dne. Odpočinek končí ve 14:15, kdy je připravena svačina a následuje odpolední program, který je učitelkou vymyšlen spontánně, někdy i za pomoci dětí.

4.6.3 Prostory

Budova se skládá ze dvou pater. Ze zadní části je budova obklopena zahradou, kde jsou uschovány všelijaké typy hraček. Na zahradě se nachází altán, ve kterém si děti mohou hrát. Třídy ovšem na zahradu chodí odděleně, jelikož pro obě třídy není na zahradě dostatečný prostor.

V prvním patře budovy se nachází třída Berušky, kterou navštěvují děti ve věku od tří do pěti let. Předškolní děti, tj. od pěti let navštěvují děti třídu Sluníčka v patře druhém. Obě třídy jsou prostorově takřka totožné. Nachází se v nich část pokrytá kobercem, kde děti mají dostatečný prostor na hraní se všemožnými hračkami, které mateřská škola nabízí a část pokrytá linem. V části, která je pokrytá linem, se nacházejí stoly, které slouží především ke stravování, ale také k tvůrčím aktivitám. Každá třída disponuje svou vlastní místností na spaní, umývárnu, toaletami a šatnou. Z hygienických důvodů má každé dítě v umýárně svůj vlastní ručník. V prvním patře se nachází také výdejna jídel. Do mateřské školy je jídlo dováženo z nedaleké základní školy, proto zde není k dispozici kuchyň, ale pouze výdejna jídel. Problematika s dodáváním jídla do třídy Sluníček je vyřešena pomocí jídelního výtahu. Kancelář vedoucí učitelky je umístěna v patře druhém. V suterénu, kam bez dohledu učitelek mají děti vstup zakázán, se nachází sauna, která je využívána zásadně v zimním období. Sauna je k nahlédnutí v příloze 5, třída Berušek v příloze 6, třída Sluníček v příloze 7 a zahrada v příloze 8.

4.6.4 Vybavení

Vybavenost MŠ je standardní. Každá třída disponuje svým vlastním pianem. Vybavení určené pro děti se skládá z hraček určené pro chlapce i dívky. Dále každá třída má své didaktické hračky a logopedické pomůcky, či například molitanové kostky a papírové cihly určené ke stavění. Mezi zařízení, které slouží dětem ke hraní, patří i dětské domečky nebo kuchyňka. Nedílnou součástí třídy Sluníček i Berušek jsou hudební nástroje, jako jsou například dřívka, činely nebo triangl.

Venkovní vybavení je pestré a nabízí dětem spoustu možností, jak využít svůj volný čas strávený na zahradě. Mateřská škola na zahradě vlastní kruhový kolotoč, skluzavku, dva koně na pružině, koš na basketbal s motivem vodníka, tabule na kreslení, koloběžky, houpací hvězdice a mnoho dalších hraček určených pro volnočasové aktivity dětí na zahradě.

4.6.5 Personál

Personál MŠ Benešova se skládá celkem ze čtyř kvalifikovaných pedagogů, jedné asistentky v důchodovém věku a dvou provozních pracovník (kuchařka, uklízečka). Jedna z učitelek disponuje titulem bakaláře, zbylé 3 učitelky mají vystudovanou střední pedagogickou školu. Asistentka pedagoga je přidělena ke konkrétní holčičce, která trpí poruchou autismu 3. stupně. Asistentka se této holčičce věnuje vždy po celou dobu návštěvy mateřské školy. Asistentka pracuje v mateřské škole na částečný úvazek. V případě, že holčička, trpící poruchou autismu 3. stupně je nepřítomna, asistentka se řídí pokyny, které jí zadá jedna z kvalifikovaných pedagožek.

Školení, kterých se pedagogy zúčastnily se nazývají „Pedagogicko-psychologická poradna“, „Správná výživa“, „Logopedická prevence“ a „Cvičení jógy pro předškolní děti“.

4.6.6 Pravidla

V této kapitole se autor zaměřil na popis pravidel v mateřské škole. Zmíněn bude i školní vzdělávací plán.

Děti musí být přítomni nejpozději do 8:30, jelikož v tuto dobu začíná cíleně organizovaná činnost. Dítě musí být do školky doprovázeno a zároveň předáno učitelce zákonným zástupcem. Od té chvíle zodpovídá za dítě učitelka. Totéž platí při vyzvedávání dítěte ze školky, kdy může být předáno pouze zákonnému zástupci, uvedeném v Evidenčním listu dítěte. Nepřítomnost dítěte oznamují rodiče s dostatečným předstihem. Změny se následně uvádějí v osobních datech jednotlivých dětí. Zákonný zástupce dbá za adekvátní oblečení a obuv, které se skládá z náhradního spodního prádla, pyžama, oblečení do třídy i na venkovní vyžití a bačkor. Všechny zmiňované věci by měly být označeny příjmením dítěte.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je jedním z nejdůležitějších dokumentů, na jehož základě si následně každá mateřská škola vytváří vlastní Školní vzdělávací program. Školní vzdělávací program mateřské školy Benešova nese název: „Život je jako barevná paleta“. Primárním cílem je radost a spokojenost dětí, které za pomoci učitelek budou podporovat rozvoj individuální osobnosti. Respekt k individualitě jednotlivých dětí je důležitý. Školní vzdělávací program je vždy uzpůsoben možným aktivitám v daném měsíci. Koncem každého měsíce se uvádí souhrn výstupů, čemu se děti za uplynulý měsíc naučily. Aktivity a jednotlivé činnosti jsou voleny každou učitelkou dle jejich uvážení. Rodiče se mohou do plánu kdykoliv podívat a popřípadě navrhnout alternativní řešení, či spolupráci.

4.6.7 Finance

Mateřská škola Benešova je jedním z pěti odloučených pracovišť a spadá pod příspěvkovou organizaci Domažlice, tudíž finance má na starosti město Domažlice. Rozpočet je tvořen příjmy a výdaji pro všechna odloučená pracoviště. Majoritní složka příjmů je tvořena příjmy ze státního rozpočtu. Primárním zprostředkovatelem příjmů je tedy samospráva města Domažlice. Tyto peníze školky využívají na úhradu investičních a neinvestičních nákladů.

Investičními náklady se rozumí náklady, které vstupují do pořizovací ceny dlouhodobého majetku. Jedná se o variabilní náklady. Z následující tabulky lze vyčíst, že rozpis schváleného rozpočtu pro rok 2017 se skládal z nákladů na opravy herních prvků zahrady ve výši 400 000 Kč, z nákladů na pořízení drobného dlouhodobého majetku ve stejné výši, tj. 400 000 Kč a ostatních služeb v hodnotě 850 000 Kč. Neinvestiční náklady se skládaly z nákladů provozních, jimiž jsou například: spotřeba materiálu, mzdové náklady apod. Největší položku tvořila spotřeba potravin, u níž byly náklady pro rok 2017 pro příspěvkovou organizaci Domažlice vyčísleny na 2 000 000 Kč. Za spotřebu energie ve všech odloučených pracovištích se zaplatilo 1 400 000 Kč. Další významné složky byly tvořeny spotřebou materiálu v hodnotě 550 000 Kč, mzdových nákladů, do kterých jsou zahrnuty pouze dohody o provedení práce ve výši 70 000 Kč, ostatními náklady, jejichž hodnota byla 5000 Kč a v poslední řadě odpisy s hodnotou 92 000 Kč. Tržby Mateřské školy Domažlice, příspěvkové organizace dosáhly hodnoty 3 000 000 Kč a ostatní výnosy s částkou 3 000 Kč.

V celkovém souhrnu se výdaje vyhouply na částku 2 764 000 Kč. Tato částka je uvedena již s příspěvkem na provoz včetně nájemného, které činí 99 000 Kč, ovšem nájemné se hradí dle nájemní smlouvy vzájemným zápočtem k 30. 4. 2017 a veškeré předchozí údaje jsou převzaty z rozpisu schváleného rozpočtu města Domažlice na rok 2017 dne 22. 3. 2017. Rozpis schváleného rozpočtu bez výše nájemného činí 2 665 000 Kč a včetně nájemného 2 764 000 Kč, viz. Tabulka 2.

Tabulka 2 - Rozpis schváleného rozpočtu města Domažlice na rok 2017

Popis položky	Rozpočet pro rok 2017 (v tis. Kč)
Spotřeba materiálu	550
Spotřeba potravin	2 000
Spotřeba energie	1 400
Opravy – herní prvky zahrady (revize)	400
Ostatní služby – malování, písek	850
Mzdové náklady – dohody o prov. práce	70
Ostatní náklady, finanční náklady	5
Odpisy	92
Náklady na pořízení drobného DM	400
Tržby	-3000
Ostatní výnosy, finanční výnosy	-3
Celkové výdaje	2764

Zdroj: Interní materiály MŠ, vlastní zpracování

4.6.8 Dotace MŠMT

Mateřská škola Benešova, jako jediná školka v Domažlicích, je zapojena do projektu Místního akčního plánování s názvem „Šablony pro MŠ“ s registračním číslem projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_022/0001534. Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií. Jedná se o podporu rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti, vzdělávání předškolních dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem a podpora kolektivního vzdělávání. Dalším cílem této dotace je podpora individuálního a sociálního rozvoje pedagogů, sdílení zkušeností a personální podpora škol.

Dotace je využívána třídou Sluníček čili dětmi předškolního věku. Na základě této dotace probíhaly vzájemné návštěvy MŠ Benešova a MŠ v Německém městě Eschlkam. Program pro děti z Domažlické MŠ se skládal z návštěvy nejen Německé školky, ale především také nedaleké stezky, či památek města Eschlkam. Děti z Německé školky naopak při návštěvě České republiky poznávali okolí města Domažlic, konkrétně gloriety Klobouk, památník Jana Koziny a spousty dalších.

Tento dotační program ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dle slov jedné z učitelek tento projekt byl přínosem nejen pro děti, ale také pro učitelky, které měly možnost poznat způsoby a praktiky, jakými s dětmi pracují učitelky v Německu. Učitelky MŠ

Benešova jsou s dotačním programem spokojeny a jsou rady, že mohou tuto dotaci využívat. Výše dotace, kterou mateřská škola obdržela pro rok 2017 činila 997 030 Kč, viz. Tabulka 3. Zmiňovanou dotaci si lze prohlédnout v příloze 9.

Tabulka 3 - dotace MŠMT

Popis položky	Rozpočet pro rok 2017 (v tis. Kč)
Příjmy	997,03
Výdaje	997,03

Zdroj: Interní materiály MŠ, vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuze

Jak již bylo v práci zmíněno, v první části vlastní práce se autor zaměřil na předběžný dotazníkový průzkum. Pomocí něj došlo ke zjištění, že do mateřských škol, spadajících pod příspěvkovou organizaci Domažlice nastupovala v roce 2017 děti zpravidla ve třech letech. V několika případech byly přijaty děti čtyřleté a žádný z respondentů neuvedl, že své dítě umístil do školy v předškolním věku. Aktuální věk dětí se v současné době pohybuje v rozmezí tří až šesti let. Pomocí odpovědí na třetí otázku byla zjištěna velká úspěšnost přijetí dětí na žádost, a to ve více než 93 %, což je výhodou především pro rodiče, kteří mají méně starostí s podáváním odvolání.

Následující tři otázky spolu úzce souvisely. Všechny se zajímaly o způsob dopravy dětí a vzdálenost, kterou musí rodiče urazit, aby své děti dopravili do MŠ. Více než tři čtvrtiny respondentů má trvalé bydliště v Domažlicích, což jim usnadňuje umístění dětí do mateřských škol. Z dotazníkového průzkumu lze vyvodit, že bezmála polovinu dětí vodí rodiče do školy pěšky, z čehož lze usoudit, že vzdálenost od místa bydliště nebude nikterak velká. Ač v dnešní době je trend takový, že stoupají počty dětí, a tudíž se snižuje procentuální úspěšnost, na otázku „Přijetí dítěte do MŠ pro Vás bylo?“ odpovědělo přes 87 % dotazovaných rodičů „snadné“ a „spíše snadné“. Z toho lze soudit, že kapacity nejsou výrazně nedostatečné. Dále došlo k očekávanému zjištění, které potvrdilo docházku dětí pětikrát týdně v téměř všech případech.

Pro více než 40 % dotazovaných hrála význam provozní doba mateřských škol. Ač se tato doba neliší o více než 30 minut mezi jednotlivými školkami, rodiče na tento fakt museli přihlížet ve vysoké míře. Dle těchto odpovědí lze soudit, že provozní doba mateřských škol by v nemalé míře prospěla téměř polovině respondentů. Na základě výsledků na tuto otázku bude doporučeno mateřským školám, aby jejich otevírací doba byla již od 6:00. U poslední otázky měli respondenti možnost napsat, co by změnili, popř. co se jim na MŠ líbí. Jestliže shrneme všechny odpovědi, které autor obdržel, dojdeme k závěru, že mateřské školy v Domažlicích jsou vnímány velice kladně.

Druhá část potvrdila na základě studie analýzy dokumentů mateřské školy, pozorování a nestandardizovaných rozhovorů, že mateřská škola Benešova si své veřejné poslání plní a zároveň má pro tento účel dostatek prostředků. Školní vzdělávací program je pro děti připravován dle pravidel a všichni si dané programy, které si pro děti připravují učitelky, chválí. Učitelky se snaží vymýšlet programy formou vzdělávací a zábavnou, díky čemuž následně děti vykonávají jednotlivé činnosti s radostí. Prostory mateřské školy jsou

pro momentální kapacitu adekvátní. Momentálně ani v následujících letech není naplánována žádná rekonstrukce či přístavba budovy. V případě zahrady je plocha dostačující a není zde možnost rozšíření, jelikož se z jedné strany nachází silnice a z druhé cizí pozemek. Vybavením, kterým školka disponuje je nepřehledné množství. Nikdy tudíž nedojde k situaci, že by si děti neměly s čím hrát. Využití dotačního programu „Šablony pro MŠ“ je zpestření výuky a zajímavou možností podívat se za hranice našeho státu. S financemi hospodaří samospráva města Domažlice, která každý rok vyhotovuje rozpis schváleného rozpočtu, ve kterém uvádí hodnoty jednotlivých položek, výši rozpočtu a popis účelu pro institut Mateřská škola Domažlice, příspěvková organizace. Veškerý personál působil přátelským dojmem, bylo možno vycítit, že danou prací tzv. žijí. Jednalo se o neutuchající touhu a nadšení při práci s dětmi v jakoukoliv denní dobu. V mateřské škole je pevně stanovený řád, který si rodiče při vstupu do budovy mohou kdykoliv přečíst. Čas strávený terénním pozorováním byl zajímavou zkušeností a zároveň přesvědčením, že v dané mateřské školce funguje vše tak jak má, počínaje trávením času učitelk s dětmi až po komunikaci s jednotlivými rodiči. Takto profesionální přístup může být jedním z důvodů, proč jsou rodiče dětí s mateřskou školou spokojeni.

6 Celkový souhrn

V práci byla nastíněna problematika související s umístováním dětí do mateřských škol ve městě Domažlice. V teoretické části jsou vysvětleny jednotlivé pojmy, které souvisejí s mateřskou školou. Je zde zmíněna například změna, kterou mateřské školy prošly po roce 1990, kdy se orientace začala zaměřovat především k vlastním citovým, socializačním a vzdělávacím potřebám dětí. Mezi základními pojmy je nadále vysvětleno předškolní vzdělávání, rodina, samospráva či osobnost a identita dítěte, která musí být rozvíjena již od předškolního věku. Vysvětleny byly též ekonomické a legislativní aspekty.

V první části vlastní práce byla zjištěna problematika spojená s dostupností mateřských škol na základě předběžného dotazníkového průzkumu, jehož respondenti byli z řad rodičů, jejichž děti navštěvují jedno z odloučených pracovišť Mateřské školy Domažlice, příspěvkové organizace. V druhé části bylo využito získaných informací z terénního výzkumu v Mateřské škole Benešova a k dosažení cíle autor použil analýzu institucí podle Bronislawa Malinowského. Zkoumanými složkami byly – prostory, vybavení, personál, pravidla a finance.

7 Závěr

V této bakalářské práci bylo naznačeno, jakým způsobem místní samospráva řeší problém související s nedostatkem mateřských škol. Pomocí předběžného dotazníkového průzkumu byla vyhodnocena dostupnost mateřských škol z pohledu rodičů ve městě Domažlice. Na základě analýzy institucí podle Bronislawa Malinowského za pomoci dat, získaných studiem dokumentů, účetních výkazů, výročních zpráv, zveřejňovaných údajů, rozhovory s personálem a pozorováním v terénu bylo zjištěno, že poslání ve zkoumané mateřské škole je plněno a zároveň tato organizace má pro ten účel dostatek prostředků.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Tištěná dokumentace

1. ADÁMKOVÁ, Petra. *Právní regulace financování školství, vědy a výzkumu*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 8073996774.
2. BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Kvalita, strategie a efektivita řízení v MŠ*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-221-8.
3. ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0.
4. EBBERT, Birgit. *100 věcí, které by měl znát každý předškolák*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3545-7.
5. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-303-X.
6. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 978-80-7367-269-0.
7. KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.
8. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-7201-665-5.
9. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998. ISBN 807169195X.
10. MALINOWSKI, Bronislaw. *Vědecká teorie kultury*. Brno: Krajské kulturně-osvětové středisko, 1968.
11. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 2. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2006. ISBN 978-80-86429-87-8.
12. ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7367-124-7.
13. SAMUELSON, Paul A. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.
14. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývoje psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-253-9.
15. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. vydání, doplněné a přepracované. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 9788024621531.

16. VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. 5. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-760-7.
17. VALENTA, Jiří. *Právní rámec řízení škol a školských zařízení: základy práva pro školský management*. Karviná: Paris, 2010. ISBN 978-80-87173-16-9.
18. VÝROST, Josef. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6.

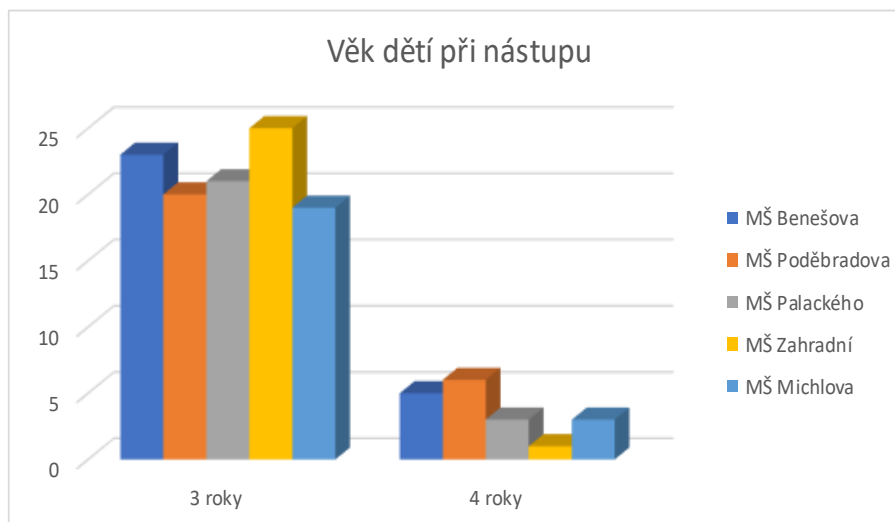
8.2 Internetové zdroje

19. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Národní zpráva o rodině (zkrácená verze)* [online]. Praha, 2004 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z:
https://www.mpsv.cz/files/clanky/900/zprava_zkr.pdf
20. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006 [cit. 2018-03-10]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupné z:
http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf
21. *RegionPress: Města a obce začínají řešit nedostatek míst pro předškolní děti mobilními mateřskými školkami* [online]. 2013 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z:
<http://www.regionpress.cz/Mesta-a-obce-zacinaji-resit-nedostatek-mist-pro-predskolni-deti-mobilnimi-materskymi-skolkami-id-13189.aspx>
22. *Česká škola: Stanovisko k problematice nedostatku míst v mateřských školách* [online]. 2013 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z:
<http://www.ceskaskola.cz/2013/05/stanovisko-k-nedostatku-mist-v-skolkach.html>
23. *Školky Domažlice: Školní řád* [online]. Domažlice, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.skolkydomazlice.cz/cs/dokumentymaterskeskoly-skolnirad>
24. Zápis do MŠ: Termíny zápisů podle měst. *Mateřské školky - MŠ* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: http://skolkamaterska.cz/?page_id=4985
25. *Učitelské noviny: Popis financování školství* [online]. 2010 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z:
<http://www.ucitelskenoviny.cz/index.php?archiv&clanek=5406&PHPSESSID=086bfe>
26. *Informační a vzdělávací portál Zlínského kraje: Legislativa a financování soukromých škol* [online]. Zlín: Radka Evjáková, 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z:
<https://www.zkola.cz/rodice/vybirameskolu/soukrome-cirkevni-skoly/Stranky/Legislativa-a-financov%C3%A1n%C3%AD-soukrom%C3%BDch-%C5%A1kol.aspx>

27. *Mateřské školky a školy - Hodnocení a seznam: Typy mateřských školek dle zřizovatele* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.nejskolky.cz/typy-skolek/>
28. *Jak do školky: Typy mateřských škol* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.jakdoskolky.cz/typy-ms/>

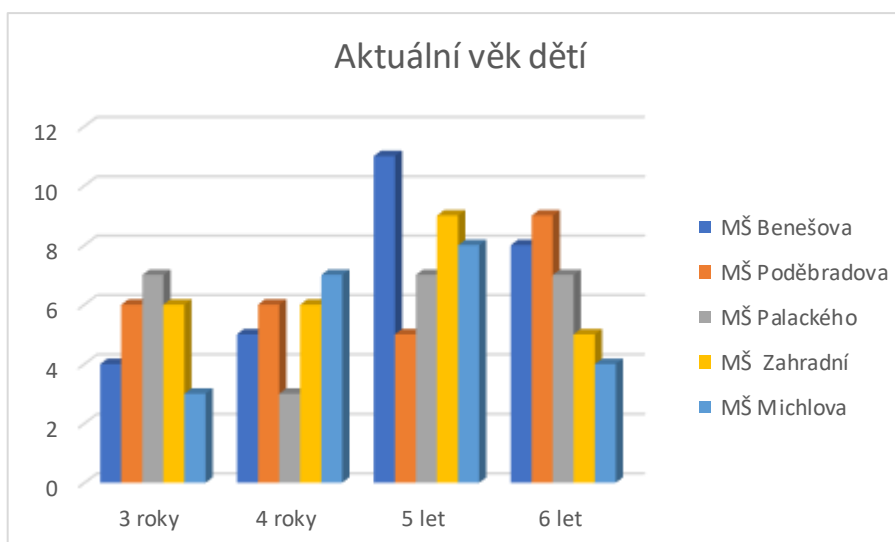
9 Přílohy

Příloha 1 - věk dětí při nástupu do MŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 2 - Aktuální věk dětí v MŠ

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 3 - Vzor dotazníku

Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny

Dobrý den,

rád bych Vás požádal o vyplnění následujícího dotazníku, na jehož základě bude zpracována praktická část bakalářské práce na téma: Dostupnost mateřských škol pro mladé rodiny.

Mé jméno je Lukáš Krhoun a studuji na České zemědělské univerzitě, obor Provoz a ekonomika.

Předem Vám děkuji za vyplnění.

1. Aktuální věk Vašeho dítěte

- 3
- 4
- 5
- 6

2. V kolika letech Vaše dítě nastoupilo do MŠ?

- 3
- 4
- 5
- 6

3. Vaše dítě bylo přijato:

- na žádost
- na odvolání

4. Bydlíte v Domažlicích?

- Ano
- Ne

5. Jaká je vzdálenost MŠ od Vašeho místa bydliště?

- 0-1 km
- 1-5 km
- 5 a více km

6. Jakým způsobem Vaše dítě dopravujete do MŠ?

- pěšky
- autem
- autobusem

7. Přijetí dítěte do MŠ pro Vás bylo:

- složité
- spíše složité
- spíše snadné
- snadné

8. Jak často Vaše dítě navštěvuje MŠ?

- 5x týdně
- 4x týdně
- 3x týdně
- 2x týdně
- 1x týdně

9. Byla pro Vás důležitá při výběru MŠ provozní doba?

- Ano
- Ne

10. Jakou MŠ navštěvuje Vaše dítě?

- Zahradní
- Benešova
- Poděbradova
- Palackého
- Michlova

11. Iste s MŠ, kterou Vaše dítě navštěvuje spokojeni, nebo by jste něco změnili, popř. co by to bylo?

Nápověda k otázce: *nepovínná otázka*

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 4 - Budova mateřské školy Benešova

Zdroj: Archiv autora

Příloha 5 - Sauna

Zdroj: Archiv autora

Příloha 6 - Třída Berušek

Zdroj: Archiv autora

Příloha 7 - Třída Sluníček

Zdroj: Archiv autora

Příloha 8 - Zahrada

Zdroj: Archiv autora

Příloha 9 - Dotace MŠMT

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční
fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekt

**ŠABLONY PRO MŠ
DOMAŽLICE
REGISTRAČNÍ ČÍSLO
PROJEKTU:
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_0
22/0001534**

**je spolufinancován Evropskou
unií.**

Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti, kvalitnější vzdělávání dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem a podpora společného vzdělávání. Podpora osobnostního a sociálního rozvoje pedagogů, sdílení zkušeností a personální podpora škol.

Zdroj: www.skolkydomazlice.cz